

ESI

RFoD

Intervjuundersökning Folkmusikers och dansares yrkesverksamhet

Ett undersökningsmaterial som ska bredda kunskapen och vara till hjälp för att förbättra och utveckla verksamheten för folkmusiker och dansare

”Jag har en bild i huvudet att folkmusiken är som ett tåg som går och går. Folk hoppar på och åker vidare medan andra hoppar av. Ibland kommer det en ny våg, nya vagnar köps. Ibland hoppar det på en journalist och helt plötsligt blir folkmusiken synlig i media. När journalisten hoppar av säger media att folkmusiken inte är populär längre. Men media vet egentligen inte så mycket, när de säger att folkmusiken inte är populär skulle de åka till en stämma och se alla människor som faktiskt är där och som älskar den. ”

Man 32, citat taget ur intervjumaterialet.

**Undersökningen är gjord av Elin Ståbi
på uppdrag av RFoD och ESI**

**Preliminär version – skall redigeras
2004-02-20**

Inledning

Introduktion:

1999 gjordes en enkätundersökning av Riksorganisationen för Folkmusik och Dans, RFoD, på uppdrag från Eric Sahlström Institutet, ESI. Syftet var att få mer kunskap om yrkesverksamma folkmusikers och folkdansares verksamhet. Materialet skulle kunna vara till hjälp för folkmusikorganisationer och myndigheter att utvecklas och förbättras. Enkätundersökningen var till större del kvantitativ med undantag för några utrymmen med egna kommentarer. Enkätfrågorna handlade om; verksamhetens omfattning, arbetsgivare, lönefrågor, pedagogisk verksamhet och artistisk verksamhet. Enkäten skickades ut till xxx folkmusiker varav xxx svarade. Undersökningen blev aldrig slutredovisad de slutgiltiga sammanställningarna har gjorts först nu. Eftersom detta projekt drog ut på tiden bestämde RFoD och ESI år att komplettera enkäten med den här undersökningen, genomförd januari-februari 2004, bland annat för att få färskare uppgifter.

Metod och syfte:

Den här undersökningen är kvalitativ och har baserats på 30 minuter till över en timmes långa intervjuer. I undersökningen ställdes frågor som liknar de från enkätundersökningen 1999 men också några nya frågor. De båda undersökningarna ska komplettera varandra. Den stora skillnaden är att den nya undersökningen är kvalitativ. Det finns därmed mer plats för uttömmande svar och kommentarer om vad som behöver utvecklas, vad som är bra och dåligt. Ett annat syfte med undersökningen är att se om något förändrats sedan 1999. Därför är hälften av dem som intervjuats sådana som svarade på enkätfrågorna 1999. Svar har sökts på frågor såsom: *Finns det stora skillnader i svaren på samma frågor i enkäten och i intervjun och i så fall varför?*

Intervjufrågorna är indelade i teman.

A: *Verksamhetsgrad folkmusik – folkdans* 6 frågor.

B: *Inriktning som artist* 2 frågor.

C: *Inriktning som pedagog* 7 frågor.

D: *Utbildning* 2 frågor.

E: *Lönefrågor* 6 frågor.

F: *Arbetsgivare mm* 6 frågor.

G: *Anställningsform och facket* 3 frågor.

H: *Folkmusikorganisationer andra organisationer och myndigheter* 3 frågor.

I: *Folkmusikens – folkdansens utveckling och framtid* 2 frågor.

Sammanlagt ställdes 37 frågor.

Intervjufrågorna finns som bilaga 1. Enkätfrågorna från 1999 finns som bilaga 2.

Deltagare:

Deltagarna i undersökningen är handplockade folkmusiker och folkdansare. Det gjordes alltså inget slumpmässigt urval. Urvalsmetoden byggde hade som mål att få spridning i kön, ålder, födelse- och bostadsort, inriktning inom folkmusiken, samt mellan de som deltog och ej deltog i enkätundersökningen 1999. Uppgifter om deltagarnas bakgrund finns som bilaga 3.

21 personer blev tillfrågade och 20 genomförde intervjun. Bortfallet var alltså en person. Innan intervjuerna genomfördes gjordes en testintervju för att utveckla intervjufrågorna. Försökspersonens svar är inte inräknad i materialet men svaren är dokumenterade. Testintervjun gjordes på en folkmusiker.

Frågeställningar:

Frågeställningarna i denna undersökning är hur yrkesverksamma folkmusikers – folkdansares verksamhet ser ut idag och vad som ändrats med åren, kunskap och lärdom. Hur verksamheten kan förbättras och utvecklas.

Innehållsförteckning

Egna reflexioner och kommentarer	1
Slutsatser	2
Sammanställning av intervjusvar	5
Verksamhetsgrad folkmusik – folkdans	5
Inriktning som artist	
Inriktning som pedagog	
Utbildning	
Lönefrågor	
Arbetsgivare mm	
Anställningsform och facket	
Folkmusikorganisationer andra organisationer och myndigheter	
Folkmusikens och folkdansens utveckling och framtid	
Enkätundersökningen 1999 kontra intervjuundersökningen	
Bilaga 1, intervjufrågor	
Bilaga 2, enkätfrågor	
Bilaga 3, Spridning	

Egna reflexioner och kommentarer

Det har varit väldigt intressant att göra den här undersökningen. Kanske är det jag i slutänden som lärt mig mest och fått ut mest av den. Detta p.g.a. att intervjuerna redovisas anonymt och att jag inte kan lämna ut hela intervjumaterialet utan bara delar av det samt att de jag intervjuat sagt saker som inte hör till undersökningen och som jag har utelämnat även om det varit intressant.

Tidsbegränsningen är en annan begränsande omständighet. Hade flera jobbat med undersökningen under den tid jag jobbat med den (mindre än en månad) hade fler intervjuer varit möjliga att göra. Det hade kanske varit möjligt för mig att göra fler intervjuer men då skulle sammanställningen och slutsatsen inte alls ha samma kvalitet. Det finns många aspekter att ta hänsyn till, mycket att jämföra och att sätta in enskildas svar i ett större sammanhang är inte alltid så lätt då deltagarna är många. Trots allt är 20 deltagare ganska mycket för att vara en kvalitativ undersökning. Ändå är det väldigt några för att representera hela folkmusik- och folkdanspopulationen. Då jag ger generella svar är det svårt att säga hur bra de speglar verkligheten. Jag vill hänvisa till rapporten över enkätundersökningen för mer generella svar eftersom fler deltagit i den.

Att bortfallet bara varit en person är positivt och det visar på ett stort intresse från folkmusikernas - folkdansarnas sida att berätta om sin verksamhet och en vilja att påverka. Dock var det lite olika hur länge intervjuerna pågick. Några var väldigt beskrivande och gav långa och detaljrika svar medan andra var mer kortfattade. Jag ser inget mönster över vilka jag hade de längre och de kortare intervjuerna med, jag kan t.ex. inte påstå att det funnits någon skillnad i engagemang mellan t.ex. äldre män med en hög verksamhetsgrad, yngre män med lägre verksamhetsgrad eller yngre kvinnor med hög verksamhetsgrad. Det var väldigt blandat.

Något som har känts roligt har varit deltagarnas reaktioner efter undersökningen. Många var väldigt intresserade av att veta vad som skulle göras med undersökningen och många sa också att det hade varit bra att vara med i intervjun eftersom det gjort att de varit tvungna att tänka till på saker de inte tänkt så mycket på förut men som är väldigt viktiga.

Som avslutning vill jag tipsa om att det kan vara bra att läsa bilaga 1 intervjufrågor innan sammanställningen, bra kan till och med vara att ha bilagan till hands under tiden sammanställningen läses. Det finns dock en liten beskrivning av alla frågor som underrubrik till varje frågeavsnitt. Jag uppmanar till att Du som läsare inte bara läser slutsatsen utan också sammanställningen bl.a. eftersom inga citat finns i slutsatsen. Om slutsatsen vill jag också nämna att inte alla frågor har tagits med utan bara de där jag tycker man kan göra någon riktig slutsats eller ställa en fråga till läsaren. Särskilt många slutsatser har inte varit möjliga att göra, det som jag kan hoppas på är att undersökningen kan bidra till fler undersökningar som kan gå in ännu djupare på enskilda frågor. Jag har faktiskt funderat på om jag verkligen ska kalla slutsatsen för slutsats, jag skulle nog vilja påstå att den bidrar med mer frågor än svar.

Slutsatser

Intresset för folkmusik – folkdans startade i tidig ålder för deltagarna, många började också jobba professionellt tidigt. Av de som är med i undersökningen jobbar 11 med folkmusik – folkdans på heltid och de flesta av dessa är nöjda och skulle inte vilja jobba varken mer eller mindre. 9 jobbar deltid och alla utom en av dem skulle vilja jobba mer. Anledningen att de inte gör det är till största graden för att det inte finns så mycket jobb. Det finns inga större könsskillnader i vilka som jobbar heltid och deltid. Större skillnader kan ses vad gäller ålder. Tabellen nedan visar på dessa skillnader.

	Total	under 30	31-45	över 46
Heltid	11	3	6	2
Deltid annat jobb	4		1	3
Deltid studerande / a-kassa	5	3	2	

Deltagarna har en väldigt bred verksamhet. Som folkmusiker – folkdansare verkar det vara en nödvändighet att kunna vara flexibel eftersom branschen är så liten. De flesta i undersökningen jobbar som pedagoger samtidigt som de jobbar med sceniska framträdanden i olika dimensioner, allt från mindre till större arrangemang. Många är nöjda med att arbeta brett men det finns dock en större önskan av scenisk / artistisk arbetsmarknad än vad som erbjuds. Det är många som efterlyser fler scener att spela och dansa på. Här finns en uppgift som lokala och regionala myndigheter behöver tillgodose.

När det gäller pedagogiskt arbete är deltagarna väldigt flexibla och lär ut på flera olika nivåer (nybörjare, fortsättning, avancerad), till olika åldrar (barn, ungdomar, vuxna) och i olika stora grupper. Om deltagarna är nöjda med sin bredd vad det gäller pedagogisk verksamhet är svårt att svara på, några nämnde dock att de ville jobba mer med en specifik nivå, ålder eller grupp. Något vidare svar till varför de ändå jobbar brett finns inte men en anledning kan vara att eftersom genren inte är så stor gör det att efterfrågan inte heller är så stor, om valmöjligheten hade funnits skulle kanske många valt att inrikta sig på en typ av elever.

9 av deltagarna är utbildade pedagoger medan 11 inte är det, 16 har kontinuerliga uppdrag, 4 har det inte. Kan man jämföra folkmusik – folkdans pedagogik med pedagogik inom grundskolan och ämnen som matematik och historia? De senaste åren har antalet utbildade pedagoger i grundskolan varit ett hett ämne debattämne. Är det bra att det finns så många utbildade pedagoger inom folkmusiken – folkdansen eller går det inte att jämföra med grundskolans problematik?

De som är under 45 är i större grad utbildade inom folkmusik – folkdans än de som är äldre. Detta bör gå hand i hand med att det förr inte fanns lika många utbildningar inom genren som idag, att folkmusiken tagit sig en större plats på musikhögskolorna. Många dörrar har öppnats på utbildningssidan inom folkmusik – folkdans de senaste 10 åren. Deltagarna har mest pratat positivt om dagens utbildningar. För individuella svar hänvisas till sidorna xxx 5 – 6.

De deltagare som jobbar deltid har överlag ganska dålig koll på procentsatser, hur många procent de jobbar och hur mycket de får betalt från de olika sysselsättningarna respektive a-kassan. I detta kan också vävas in hur dålig koll många har på antalet arbetsgivare de har under ett år och för vilka de har jobbat. Att många har dålig koll kan bero på att de oftast har så många olika arbetsgivare så det är svårt att hålla reda på dem. Om deltagarna själva tycker att det är ett problem eller inte har jag inga svar på.

Ingen av deltagarna är nöjd med sin inkomst. Att vara folkmusiker – folkdansare är för många inte som att ha ett 9 - 5 jobb, det är mycket tid som inte är betald, t.ex. tid för resor, repetitionstid och förberedelsestid. Ett följdproblem av detta är att det blir svårt för många folkmusiker – folkdansare att komma upp till en anställningsnivå som berättigar dem att gå på a-kassa. Att olika kommuner betalar olika för pedagog tjänster är också ett problem som tas upp. Trots missnöjet med inkomsten är det många som jobbar gratis ibland. En av deltagarna säger att musiker nere på kontinenten inte spelar gratis i lika stor utsträckning som man gör i Sverige, att det är en självklarhet att musiken ska ha betalt där och att de även här borde behandlas som alla andra yrkesgrupper. Så hur kommer det sig att folkmusiker – folkdansare i Sverige jobbar grattis i större utsträckning? Det kan vara så att det finns mer pengar inom folkmusiken – folkdansen på kontinenten än i Sverige. Om det är så kan man också fråga sig om man i Sverige skulle spela och dansa gratis i mindre grad om det fanns mer pengar.

Alla deltagarna tror eller vet att det finns en svart marknad inom folkmusiken – folkdansen men en övervägande del tror också att den har minskat med åren. En positiv trend som tycks bygga på ökad medvetenhet hos både musiker – dansare och arrangörer. Problemet enligt många finns inom den privata marknaden, på företagssidan och hos de mindre arrangörerna. Ännu mer bidrag och mera kunskaper behövs för att den svarta marknaden ska minska även vad gäller privata tillställningar och hos mindre arrangörer.

Siffrorna i denna undersökning visar att män i större utsträckning får bidrag från Kulturrådet än kvinnor. Av 11 män är det ca: 54 % som fått bidrag från Kulturrådet medan det av 9 kvinnor ca: 33 %. Om dessa siffror är representativa eller inte kan bara besvaras med statistik från Kulturrådet. Om siffrorna stämmer är de intressanta. Frågan om varför män i större utsträckning får bidrag än kvinnor från Kulturrådet skulle kunna ställas. (Denna undersökning visar inga större skillnader i hur många män kontra kvinnor som har sökt eller inte sökt).

Återigen en fråga om skillnaden mellan män och kvinnor dyker upp vad det gäller turnéer. Av 9 kvinnor är det 22 % som åkt på turnéer medan det av 11 män är 82 %. Vad beror detta på? Är det bara en slump som inte stämmer med verkligheten eller ser det generellt ut så här? Vill inte kvinnor i lika stor utsträckning åka på turnéer som män? Kan det då bero på bristande jämställdhet? Beror det på att kvinnorna kanske är mer bundna till hemmet och inte har möjlighet att åka iväg under längre perioder om de t.ex. har barn? Överlag är frågan om det finns några skillnader mellan förutsättningar för yrkesverksamhet mellan män och kvinnor inom folkmusiken – folkdansen intressant. Det finns en antydning om att så kan vara fallet om uppgifterna som samlats in i denna undersökning kan generaliseras. T.ex. frågar en medelålders kvinna sig själv, vart tar alla flickor vägen, alla de som spelar och spelar så bra när de är unga? Varför måste en kvinna vara duktigare än männen på att spela om de ska komma in i eliten? Varför räcker det inte med att vara jämnbra? Frågan är obesvarad.

Att det finns ett behov för folkmusiker – folkdansare att ha bokare syns ganska tydligt, också att det idag inte fungerar som det borde, bland annat på grund av att branschen är så liten. Men som sagt behovet finns och det är många som tycker att de är dåliga på att marknadsföra sig själva vilket för de försvårar den artistiska verksamheten. Detta nämns också i samband med vad lokala och regionala myndigheter kan göra, att de skulle kunna vara till hjälp att starta en bättre bokningsverksamhet. Några konkreta förslag på hur detta skulle gå till, hur bokningsverksamheten skulle kunna bli bättre, har inte denna undersökning givit.

Vad gäller facket och a-kassan är det många som tycker att systemet inte är anpassat för folkmusiker – folkdansare. Samma sak gäller STIM och Kulturrådet. Det är många som stött på problem vad det gäller dessa förbund och organisationer. Här finns en enkel slutsats att dra. Branschen är liten men den finns och vill helt klart känna sig delaktig i systemet. Många av deltagarna tycker att det finns ett behov av mer information från t.ex. de fackliga förbunden men även förbunden och andra organisationer skulle behöva få mer information om folkmusiken – folkdansen, lära sig mer om hur folkmusiker – folkdansare lever med sitt yrke så att de i sin tur har tillräckligt med kunskap för att ändra i vissa system och hjälpa till när någon behöver hjälp.

De som är mest insatta och vet mest om folkmusiken – folkdansen är folkmusikorganisationerna. De flesta av deltagarna tycker att de gör ett bra jobb och är viktiga kanske framförallt för att de skapar en gemenskap men också att det är bra att några av dem jobbar på det politiska planet. Å andra sidan kan de inte jämföras med t.ex. myndigheterna, de kan försöka påverka men kan inte göra något på det politiska planet utan myndigheternas hjälp. Förslag (citat) på vad som skulle kunna göras av lokala och regionala myndigheter för folkmusikers situation hänvisas till sid xxx 12-13. Deltagarna tycker det finns mycket som kan förbättras och det handlar främst om ekonomiska frågor. Men inte av skälet girighet och att de vill leva i lyx, utan så att de ska kunna överleva på folkmusiken – folkdansen som de tycker så mycket om. Det handlar om saker som viljan att förmedla sin musik, låta kulturarvet överleva, att ha scener att spela på och att få undervisa barn i skolan.

Att folkmusiken – folkdansen förändrats med åren finns det tydliga tecken på. Men deltagarna tycker ser väldigt olika på vad som har förändrats och vilka trender som råder. Citat av deltagarna finns på sid xxx 16-17. Bl.a. nämner några deltagare utvecklingen på utbildningssidan och vilka resultat det har gett med otroligt duktiga unga musiker men också att traditionen inte har lika stor plats längre eftersom fokus idag ligger på de större städerna och utbildningsområdena och inte på bygderna där traditionen från början skapades.

Verksamheten för de som var med i enkätundersökningen 1999 tycks inte ha förändrats. De skillnader som syns finns snarare mellan yngre och äldre. Medan de äldre mera håller sig till dagens traditionella musik och dans har de yngre vuxit upp med musiken och dansen på ett annat sätt. I framtiden kommer dagens moderna folkmusik – folkdans ses som en tradition som kanske nästa generation utvecklar vidare.

Sammanställning av intervjusvar

Sammanställningen är indelad i 10 delar. De första 9 delarna är en analys över svaren på de frågor som finns under varje rubrik i intervjufrågorna. Den sista delen är en analys på de svar som gavs av dem som svarade på enkäten 1999 och de svar de gav i intervjun. Betäckningar m = man k = kvinna. Förklaringar ung = under 30, medelålder = 31-45, äldre = 46 och äldre.

Verksamhetsgrad folkmusik – folkdans

Fråga 1: Hur länge deltagarna varit verksamma inom folkmusiken – folkdansen

Ett gemensamt drag för deltagarna är att de alla började med folkmusik - folkdans i tidig ålder. I stort sett alla var under 20 år och många ännu yngre när de fick intresse för den och började spela, sjunga eller dansa på fritiden. De flesta började jobba som professionella när de var kring 20 år.

Fråga 3- 4 och 6: Deltid, heltid / Annan sysselsättning vid deltid och om deltagarna är nöjda eller skulle vilja jobba mer eller mindre med folkmusik – folkdans

11 av 20 jobbar med folkmusik - folkdans (1 på dans) på heltid. 8 av dem som jobbar heltid är nöjda och inte vill jobba mer eller mindre. 2 svarande att de ville jobba mer. En ville jobba mer med just folkmusik, hon är lärare och på skolan hon undervisar i lär hon även ut musik från andra genrer och tycker inte att folkmusiken får tillräckligt stor plats.

4 jobbar deltid inom folkmusiken – folkdansen (1 på dans) och har också ett annat jobb. En är nöjd medan de andra 3 vill jobba mer. 2 kunde ge procentuella siffror på hur fördelningen mellan jobben ser ut. En jobbar 50 % som bonde och 50 % med folkmusik och det var han som var nöjd. En jobbar 80 % som vaktmästare och spelar på helger. De andra två kunde inte riktigt säga eftersom det var så olika. En jobbar på radion och en jobbar som lagerarbetare.

5 studerar eller går deltid på a-kassa (1 på dans) samtidigt som de jobbar med folkmusik - folkdans. Samtliga vill jobba mer inom deras områden.

Alltså hälften av deltagarna vill jobba mer med folkmusik - folkdans. Orsaken till att de inte gör det beror på att det inte finns speltillfällen, att det överhuvudtaget är dåligt med jobb inom branschen eller att de inte finns så mycket tid över p.g.a. studier.

Tabellen visar fördelningen av yrkesverksamhetens omfattning uppdelat efter kön och ålder.

	Total	m	k
Heltid	11	6	5
Deltid annat jobb	4	3	1
Deltid studerande / a-kassa	5	2	3

	Total	under 30	31-45	över 46
Heltid	11	3	6	2
Deltid annat jobb	4		1	3
Deltid studerande / a-kassa	5	3	2	

Vad som kan tilläggas utöver siffrorna är att 2 av de 4 som har ett annat jobb vid sidan om ursprungligen kommer från ett annat land. Det är en ganska hög procent eftersom det bara är 4 av 20 som är med i undersökningen som gör det.

Fråga 5: Fördelning av arbetstillfällen under året

Många tycker att arbetstillfällena klumpar ihop sig på sommaren och vintern framförallt då det gäller spelningar och konserter. Men sen finns också de som har tjänst som lärare och de jobbar mer på terminerna.

Inriktning som artist

Fråga 7: Inriktning som artist

De flesta av deltagarna jobbar väldigt brett inom folkmusiken – folkdansen med både pedagogisk verksamhet och rent artistisk verksamhet med allt från större konserter till spel på mindre tillställningar t.ex. bröllop. De flesta är nöjda med att vara breda i sin verksamhet, det enda som några saknar på marknaden är mer sceniska framträdanden.

De dansare som blivit intervjuade jobbar mestadels som pedagoger och har inte alls mycket sceniska framträdanden, något som de tycker är lite tråkigt. Det är en som inte framträder alls och det är en av dansarna, hon håller bara på med pedagogisk verksamhet.

Fråga 8: framträdande i solo eller grupper

13 av deltagarna framträder i grupper med 3-5 medlemmar och de flesta framträder också mer eller mindre solo och eller duo. En av dessa är dock medlem i en större grupp på 10 men de spelar nästan aldrig ihop samtidigt utan brukar vara 3-5 på framträdandena detta p.g.a. att arrangörerna inte har råd att betala lön till 10. 5 spelar nästan bara solo och eller duo. En spelar i grupp om 6-10 men han spelar också ibland solo. Några som spelar solo påpekade att anledningen till att de spelar solo, duo ibland och inte i en större grupp har med ekonomin från arrangörerna sida att göra.

Inriktning som pedagog

Alla deltagare arbetar eller har arbetat med pedagogisk verksamhet i mindre eller större utsträckning. Det fanns inget krav på att deltagarna skulle ha en pedagogisk utbildning för att svara på dessa frågor.

Fråga 10-12: Åldersgrupper (barn, ungdom, vuxna) / nivåer (nybörjare, fortsättning, avancerad) / antal elever (privat, grupper)

Anledningen till att dessa tre frågor är hopslagna är p.g.a. att de flesta lär ut till minst 2 åldersgrupper, i minst 2 nivåer och till olika stora grupper, de flesta har både enskilda elever, små och större grupper. Det är en väldig blandning och det som kan konstateras är att folkmusiker – folkdansare kan jobba väldigt brett när det gäller att lära ut till olika slags elever och i olika stora grupper. Det finns också undantagsfall, några som utmärker sig genom att ex. bara lära ut privat till ungdomar som är nybörjare, de är dock inte många.

Fråga 13: Pedagog ensam eller tillsammans med andra lärare

Alla jobbar mest ensamma när de jobbar som pedagoger. Det som påpekas av dansarna är att de ibland har en spelman med sig när det lär ut. När de inte har spelman med sig beror det på att det inte finns någon ekonomi för en till lön. Även några andra som inte är dansare påpeka-

de det är den dåliga ekonomin som gör att de inte kan lära ut tillsammans med någon annan lärare.

Fråga 14 och 16: Kontinuerliga uppdrag och pedagog utbildning

Tabellerna nedan visar hur många som har kontinuerliga uppdrag kontra hur många som gått pedagog utbildning.

	ja	nej
Utbildad pedagog	9	11
Kontinuerliga uppdrag	16	4

Fråga 15: Kursmaterial

Vad gäller kursmaterial tolkades frågan lite olika, vad är kursmaterial och inte? Är kursmaterial egna låtar som man tar från huvudet eller måste det vara gjort av något slags material? I den här undersökningen har det blivit en tolkningsfråga. Ex säger medelålders man.

” Låtar som poppar upp i hjärnan. Sen finns det några låtar som jag vet passar bra. Men jag använder inga noter.”

Det är inte många som använder sig av noter. En svarar att hon använder noter. En svarar att hon bara använder sig av noter ibland då någon ber om det. 2 använder sig av spelböcker när de undervisar för barn. 5 använder sig av videoinspelningar, inspelningar och dylikt, bl.a. en kvinnlig dansare och två som ursprungligen kommer från andra länder än Sverige och som tagit med sig material därifrån.

Utbildning

Fråga 16: Vilka som gått utbildning inom folkmusik - folkdans

15 av de intervjuade har gått någon slags utbildning inom folkmusik - folkdans. En har en pågående utbildning inom folkdans medan 5 inte har någon alls. Tabellen nedan visar spridningen i ålder kontra utbildad, ej utbildad.

	Total	ja	nej
Under 30	6	5	1
31-45	9	8	1
Över 46	5	2	3

Av de 5 under 30 år som har utbildat sig har 3 gått någon av landets musikhögskolor. De flesta av dem har även gått någon form av annan skola som ex. folkhögskola. De 2 andra har gått folkhögskola, en av dem har en pågående utbildning på folkhögskola men har redan två folkhögskoleutbildningar bakom sig. Av de mellan åldrarna 31-45 har 6 gått musikhögskolan, en har gått musikvetenskap och en har fortbildat sig på gymnasienivå. En av de som är över 46 har fortbildat sig på musikhögskolan och en har läst musiketnologi och musikvetenskap.

Fråga 17: Skillnader på utbildning förr och idag

Citaten nedan visar på hur deltagarna ser på dagens utbildningar. Jag har tagit bort citat som är väldigt lika och de flesta av dem som inte känner att de kan säga något om utbildningarna.

Under 30

”Det har ju kommit till många nya utbildningar på senare år. Det är jätte bra och intresset tycks ha ökat och det är många som söker till musikhögskolan, en väldig tillströmning. Jag antar att det också beror på att det har kommit så många nya förberedande utbildningar.”

Man

”Det känns som att den blir av högre och högre nivå. Den utforskar mer och det kommer fler och fler duktiga pedagoger, det är positivt. Det har väl kanske blivit lite väl mycket skola och mindre spelmän. Det har blivit ett större glapp mellan de som har utbildat sig och inte har gjort det, det är väl lite synd kan jag tycka.”

Kvinna

”Jag ser en trend att man fokuserar mer på folkdans på scen än till sin egen dans eller pedagogisk verksamhet. Det är så olika på de olika utbildningarna men allmänt tycker jag det blivit så. Funktionen tycker jag är lika viktigt, att man utvecklas både på dansgolvet och på scenen. Scenkonsten ska inte stå över funktionen utan ligga på samma nivå.”

Kvinna om dansutbildningar

31-45

”Framförallt så tycker jag det är roligt att det finns utbildningar på högskolenivå för folkmusiker och det är ju positivt eftersom det inte fanns tidigare. På det viset har folkmusiken på något sätt hamnat lite på samma karta som konstmusiken. De som söker är dessutom otroligt duktiga och nivån på dem som söker blir bara högre och högre. Hade jag varit på samma nivå som jag sökte när jag sökte nu så hade jag inte kommit in. Pedagogerna idag är dessutom otroligt bra. Det som jag kan se som är lite tråkigt men det hör kanske inte så mycket till utbildningarna är att det är så otroligt många tjejer som spelar när de är unga när de väl blir lite äldre försvinner de. Idag är det nästan bara män som spelar på elitnivå. Ska en tjej komma upp på elitnivå måste hon vara bättre än killarna, det räcker inte med att vara jämnbra.”

Kvinna

”Det finns ju många fler utbildningar nu än vad det fanns förr, det gör också att de som går där får en djupare kunskap. Det är kul att det är fler som har blivit intresserade av dans och flera unga som dansar. Det som jag kan tycka är lite synd är att de inte lär sig tradition på samma sätt som förut, de vill bli matade så att de kan äta men jag kan bara ge inspiration sen måste de också gå ut och leta själv, att finna kunskap själv på dansgolvet, lite dåligt är det nog med det nu. Det är samma på kurser.”

Kvinna om dansutbildningar

”Det har blivit ett större utbud och intresse på musikutbildningarna medan pedagog utbildningarna står stilla. Så det utbildas ju mer musiker nu det är bra men det är bara att hoppas på att det kommer finnas tillräckligt jobb för dem i framtiden.”

Kvinna

Över 46

”Jag känner mig bara lite insatt. Jag kan se att det kommer fler och fler elever. Att man kan ta examen i folklig sång kom ju inte på tal för 10 år sen. Det är kul att den också fått ögonen på sig inom folkmusiken. Väldigt bra tycker jag”.

Kvinna 47

”Jag har ju varit med ganska länge. På 70-talet fanns det ju knappt några utbildningar. Allt som hänt är under 80 men framförallt 90-talet då det exploderade. Att det finns så många olika utbildningar inom folkmusiken är positivt. Det som skulle kunna förbättras är kontakten utbildningarna emellan. I t.ex. Norge och Finland fungerar det mycket bättre på det planet. Här är det lite instängt och alla har sitt eget. Jag tror att utbildningarna skulle vinna på att ha mer kontakt med varandra, t.ex. de folkmusik-högskoleutbildningarna vi har. Man borde definiera sina utbildningar bättre så de som söker vet vad de får på de olika skolorna, för de är trots allt olika inriktade. Vad skulle jag t.ex. få i Stockholm och vad skulle jag få i Göteborg?”

Man 48

Det har generellt givits mycket positiva svar på hur folkmusik – folkdans utbildningarna ser ut idag och många tycker det är positivt att utbildningarna har växt, att det är fler som söker idag än förr och även att det är så många elever som blir så otroligt duktiga på dagens utbildningar.

Lönefrågor

Fråga 18: Hur deltagarna får betalt

Flest får lön + arvode 7 st och lön + pengar genom den egen firman 5 st. En får arvode och har en egen ekonomisk förening, en får arvode och pengar genom den egna firman, en får lön och pengar från a-kassa och en får arvode och pengar från a-kassa. Siffrorna går hand i hand med att många av folkmusikerna kombinerar en tjänst med annat arbete inom folkmusiken. Det är 6 som enbart får betalt från en källa. Lön en, pengar genom den egna firman en, arvode 2 st. 7 har egen firma.

Fråga 19: Om deltagarna är nöjda med sin inkomst som folkmusiker – folkdansare

Det är ingen som tycker att de har bra betalt. 7 sa direkt att de inte är nöjda. 4 sa att det berodde på och att det kunde vara bra betalt för själva konserterna eller timmarna i undervisning men att det ändå var dåligt betalt eftersom restid, lokalhyra och förberedelsestid också tillkommer. 7 sa att det varierar beroende på årstid och på olika arbetsgivare de sa även att det beror på vad man jämför med. Bl.a. så sa några att det är väldigt olika hur bra betalt man får när man undervisar i skolan för kommunen, vissa kommuner ger sämre betalt än andra. 2 sa att det kunde vara bättre men en påpekade att hon tackar nej om hon får skamliga lön förslag.

Fråga 20: Gratisjobb inom genren folkmusik - folkdans

Det är en övervägande del som spelar gratis ibland. 14 stycken gör det och det av olika skäll. Främst i sammanhang som har att göra med välgörenhet men även för att göra reklam för sig själv, av personliga skäll eller för att det känns roligt. 2 jobbar inte alls gratis och 4 gör det väldigt sällan. 2 svarade att det är en princip sak. En man sa att folkmusiker också är en yrkesgrupp som borde behandlas som en sådan, att alla andra yrkesgrupper får betalt och det borde inte vara någon skillnad.

Fråga 21: Inkomst från annan sysselsättning

4 av 9 som också har en annan sysselsättning eller a-kassa var ganska osäkra men kunde på ett ungefär säga hur mycket av deras inkomst som kommer från annan sysselsättning, a-kassan. Endast en var säker och tittade i sina deklarationspapper från förra året.

Fråga 22: Bidrag från Kulturrådet

Tabellen nedan visar hur många fördelat på män och kvinnor som fått bidrag från Kulturrådet och inte.

	Total	m	k
Nej, har försökt	4	2	2
Nej, har inte försökt	6	3	3
Nej, vet ej	1		1
Ja	9	6	3

Om Kulturrådet i stort finns olika åsikter. Jag har plockat ut fullständiga citat ur intervju materialet som täcker dessa, 6 personer hade ingen uppfattning eller åsikt.

”Ja, det har jag fått. Det är inte lätt, du måste visa att du har en kontinuerlig verksamhet. Det kan ta ett tag innan man bygger upp förtroendet men när man väl är där så brukar det gå bra. Det är jätte viktigt att dessa pengarna finns för att få ett kulturliv med bredd och mångfald så det blir lite variation. Stödet borde däremot utökas ännu mer och det är viktigt för arrangörerna också.”

Äldre man

”Ja, bägge mina grupper har fått bidrag från Kulturrådet ganska ofta och det har inte varit svårt. Jag tycker det fungerar bra. De har koll i alla fall på oss så vi använder pengarna rätt. Jag tycker vi använder dem bra och de behövs verkligen för att t.ex. hålla ner kostnaderna för arrangörerna. Men det vore ju självklar fantastiskt roligt om det inte behövdes, men just nu behövs det.”

Medelålders man

”Ja, med grupper några gånger sen har jag fått lite resebidrag. Det är bra att det finns men det vore ju bra om resurserna var ännu större.”

Medelålders man

”Jo som grupp för att göra skivor. Om man har riktigt bra idéer så hänger Kulturrådet med. Våra produktioner har inte varit så dyra och vi har haft ett bra material innan vi sökt. Jag har aldrig blivit nekad men då har jag inte heller sökt så många gånger.”

Äldre man

”Har försökt, men har inte gått, har dock gjort tre produktioner och det har jag klarat av alldeles själv, så det går ju. Det känns som att pengarna går till de som redan är kända och har pengar. Jag tycker att det är odemokratiskt. Är väldigt tvivelaktig mot dem och bidragen tycks bara gynna vissa.”

Äldre man

”Inte personligen men jag har medverkat i projekt som fått det. Jag har inte haft någon närmare kontakt med dem och det verkar som att Kulturrådet måste känna till en om man ska ha en chans att få pengar. De kanske inte hela tiden håller sig sakliga och det är ju ett problem.”

Medelålders man

”Nej, jag har försökt fått stipendium, men jag har inte försökt så mycket för jag har fått för mig att jag ändå aldrig kommer få något. Det känns som att Kulturrådet inte är till så mycket för folkmusiker och folkdansare, de är inte riktigt insatta i vad som är kvalitet i den här branschen.”

Medelålders kvinna. Dansare.

Fråga 23: Svarta pengar inom folkmusik – folkdans genren

En övervägande del av deltagarna tror eller vet att det förekommer svarta pengar inom genren men att det blivit mindre vanligt med åren. De två stora anledningarna till varför deltagarna tror att det har minskat är;

1: De större arrangörerna har blivit mer seriösa och medvetna och eftersom de är så beroende av Kulturrådets bidrag kan de inte betala svarta löner.

2: Att folkmusiker – folkdansare blivit mer medvetna hur viktigt det är att betala skatt och vilka fördelar som tillkommer så som t.ex. sociala avgifter. Professionella artister har liksom större arrangörer blivit seriösare och ser vikten i att få vita pengar.

Den största förklaringen deltagarna ger till att det fortfarande finns är att det fortfarande förekommer på de mindre scenerna och på privata arrangemang. Nedan följer några citat om svarta pengar inom folkmusiken, bl.a. lite konkreta förslag på hur det skulle kunna förminska ännu mer.

”Det som är tråkigt är när man spelar hos t.ex. företag. Det kostar så mycket pengar för dem att betala vit och ingen vill kosta på sig det när det gäller folkmusik. Det är spela som är kul inte egentligen att ta emot pengar, men man måste ju för att leva. Jag tror att många är tvungna att ta emot svarta pengar även om de helst vill ha vita. Men som sagt företagen vill inte betala vit för det är så dyrt, så det ligger mer hos företagen än hos musikerna.”

Äldre man

”Det var mycket mer förr. De stora folkmusikarrangörerna är idag uppbundna av kulturrådspengar och då kan de inte ge ut svarta pengar. I hembyggsföreningar och dylikt förekommer det nog i större utsträckning, men som sagt inte i större arrangörs arrangemang längre. Det skulle vara att bygga fler större scener där folkmusiker kunde spela, fler Stallet.”

Äldre man

”Det förekommer nog svarta pengar. På de större scenerna tror jag inte att det är så vanligt längre, det är nog mer vanligt på entusiasternas scener. Det handlar om att man också måste kartlägga de små arrangörerna så att de också får veta hur man söker bidrag och kommer med i svängen. Men har man inte några kontakter utåt är det inte så lätt.”

Medelålders man

”Det är klart att det finns. För min del har det blivit mindre nu när jag är professionell och dessutom går jag ju på a-kassa och då vill jag tjäna så mycket vita pengar som möjligt för att få ihop timmar. Sen ligger det ju lite hand i hand med arrangörerna, ju mer stöd de får ju mindre svarta jobb, då har råd att betala vit.”

Medelålders man

Arbetsgivare mm

Med arbetsgivare menas även arrangörer deltagarna jobbat för även om de inte nödvändigtvis fått lön direkt från dem utan kanske via en bokare.

Fråga 24-25: Bokning av jobb / Hur det fungerar

Det vanligaste är att deltagarna själva eller någon annan i deras grupper ringer runt till arrangörer eller att arrangörer ringer upp. Detta är vanligast i en kombination. Den generella uppfattningen är att det fungerar bra men att det alltid är skönt när någon arrangör ringer upp. Bl.a. sa några av deltagarna att det känns roligt att det är någon som ringer upp och för att det ger ett bättre förhandlingsläge med lön och med allt runtomkring.

2 har bokare och tycker att det fungerar bra, en av dem tar dock upp problemet att det inte finns så många bokare och att medan kulturpengarna krymper är det inte så många som vill hålla på, han nämner också den nya momslagen som gjort att det blivit dyrare att ha bokare. 2 har haft bokare men tyckte inte att det fungerade bra. 7 efterlyser bokare, anledningen till att de vill ha bokare är för att de tycker att de känner sig dåliga på att marknadsföra sig själva och helt enkelt för att det vore skönt att inte behöva tänka på att skaffa jobb själv. 2 av dessa är dock lite rädda för att släppa kontrollen men tror att de i framtiden om det är möjligt kommer skaffa sig bokare. Om bokare nämns också att det är svårt att få tag på, att det inte finns så många och att några har försökt men det inte har gått och det p.g.a. att branschen är så liten.

Fråga 26: Turnéer

Tabellen nedan visar hur många, fördelat mellan män och kvinnor, som har åkt på turnéer under de senaste åren.

	Total	m	k
Ja	11	9	2
Nej	9	2	7

Vilka som varit turneläggare är väldigt jämt utspritt. Rikskonserter 6, länsmusiken 6, bokare 4, egen turneläggning 6 och annat 4 (andra i gruppen, bildningsförbundet, kultur i Sörmland och arrangörer utomlands). Kryssformulär fanns på denna fråga.

Fråga 27: Antal arbetsgivare

Det var många som tyckte att det var svårt att svara på hur många arbetsgivare de hade under ett år och många var väldigt osäkra när de lämnade sitt svar och förklarade det med att det är så olika från år till år, så hur sanningsenliga uppgifterna är, är svårt att svara på. De som inte haft några arbetsgivare har egen verksamhet och har bara haft sig själva som arbetsgivare under de senaste åren. Tabellen nedan visar över hur många arbetsgivare deltagarna har under ett år, fördelat mellan män och kvinnor.

	Total	m	k
0	2	2	
1-5	2	1	1
6-10	3		3
11-20	6	3	3
21-30	2		2
31-40	3	3	
Över 40	2	2	

Fråga 28: Vilka arbetsgivare

Denna fråga var också en svår uppgift för många att svara på och några svarade, kanske, tror, tror ej eller vet ej på några av arbetsgivarna. Det var långt ifrån alla som hade bra koll. Så ur den synvinkel är det också svårt att säga hur pass bra uppgifterna stämmer. Tabellen nedan visar på hur fördelningen mellan arbetsgivarna ser ut. Kryssformulär fanns på denna fråga.

Folkhögskola / högskola	18
Studieförbund	17
Kommun / Landsting – kulturförvaltning	16
Lokala arrangörer (folkmusik)	15
Festivaler	14
Ideell förening och dyl	14
Kyrkan	13
Folkets hus / folkets park / bygdegård	13
Länsmusiken	11
Privatelever	11
RFoD	10
Spelmansstämmor	10
Ungdomsringen	9
Grundskola / gymnasium	9
Sveriges Radio / TV inkl. Utbildningsradion	9
Kulturskola	8
Pubar / krogar / restauranger	7
Rikskonserter	6
Annan Radio / TV	4
Jazzklubbar	3
Annat (Sami, utländska festivaler, företag)	3
Andra teaterinstitutioner eller fria grupper	3
Riksteatern	1
SSR	1
Länskonsulent – Dans i hela landet	1
Länsteatern	0

Fråga 29: Vad arbetsgivare kan göra för att artisterna ska bli nöjda

De 3 viktigaste faktorerna för deltagarna i denna fråga var,

- 1: Bemötande. Ett trevligt bemötande och en bra stämning.
- 2: Trygghet. Att arrangörerna håller det de lovat i form av utrustning, kontrakt och att allt är fixat i förväg, som ex. mat och boende.
- 3: Ekonomi. Att lön kommer i tid och lika mycket som utlovats.

Anställningsform och facket

Fråga 30: Anställningsform

Tabellen nedan visar över vilka anställningsformer deltagarna har och hur de är spridda.

	Total	m	k
Tillsvidare, frilans	6	4	2
Visstidsanställning, frilans	1		1
Frilans	12	6	6
Projektanställning	1	1	

Ingen av deltagarna är alltså bara tillsvidareanställd eller visstidsanställd utan de som har tjänster jobbar också med frilans.

Fråga 31: Facket

8 av deltagarna är med i facket i samband med sitt arbete inom folkmusiken – folkdansen, 12 är inte det. Av dem som är med facket är 4 anslutna till Musikerförbundet, 2 till Lärarförbundet varav en också till Folkhögskoleförbundet, en är ansluten till kulturfackföreningen. Det är många som tycker att mer information skulle behövas om de fackliga förbunden även några av dem som redan är anslutna. Nedan följer några citat ur intervjumaterialet om hur några av deltagarna ser på de fackliga förbunden.

”Jag visste inte att det fanns fackliga förbund för folkmusiker.”
Äldre man

”Är med i musikerförbundet. Det är bra och det känns som man får sig en identitet genom att vara med framförallt eftersom jag jobbar så mycket ensam.”
Äldre kvinna

”Ja, i lärarförbundet. Här i Malmö är de i alla fall jätte bra på alla vis.”
Medelålders kvinna

”Jag har varit med i musikernas men gått ur. Två gånger behövde jag hjälp men de vände ryggen till.”
Äldre man

”Är med i lärarförbundet och folkhögskoleförbundet. Det kan vara väldigt svårt att komma i kontakt med lärarförbundet och så vet de inte så mycket om min genre som lärare, dessutom är blanketter och sånt inte alls anpassade för folkdansare. Om man vill ha hjälp så måste man stötta på någon som själv har haft erfarenhet eller varit i kontakt med folkdansen, det har hänt en gång så då fick jag lite hjälp.”
Medelålders kvinna

Fråga 32: A-kassan

14 av deltagarna är med i a-kassan, 6 är inte med. Av de som är med är det 6 som inte har utnyttjat den. Några tycker att det fungerat bra men de flesta som har gått på a-kassa har stött på två större problem.

1: Alla papper som måste fyllas i vilket är ganska krångligt.

2: Att man som folkmusiker ofta har många arbetsgivare på ett år och att man måste ha intyg från alla dem och alla besvärligheter där i kring.

Nedan följer två citat taget ur intervjumaterialet.

”Ja. Men det är svårt jag kommer aldrig kunna utnyttja det som jag jobbar. Det är svårt för arbetsgivare att förstå att de måste skriva arbetsgivarintyg och ibland är det svårt för mig att komma ihåg att be om det. Om de skriver intyg får jag dessutom ut för väldigt få timmar eftersom de inte räknar med förberedelsestiden som ju också är arbete. Jag har försökt stämpla i ett halvår men det gick inte p.g.a. det här.”

Medelålders kvinna

”Jag stämplade ett tag men det var väldigt besvärligt eftersom man var tvungen att ringa runt till alla 40 arbetsgivare och be om arbetsgivarintyg.”

Medelålders man

Folkmusikorganisationer andra organisationer och myndigheter

Fråga 33: Folkmusik – folkdans organisationer

9 är med i RFoD och 4 är med i SSR, ingen är medlem i Ungdomsringen och 4 är inte medlem eller aktiv i någon folkmusik – folkdans organisation alls. 11 andra folkmusik – folkdans organisationer nämndes också. Svaren på hur folkmusikorganisationerna fungerar har varit mestadels positiva. Överlag så tycker deltagarna att folkmusik – folkdans organisationerna står för något viktigt. De har en stor betydelse i den meningen att folkmusiker - folkdansare kan träffas och spela eller dansa men också för att de tar upp viktiga diskussioner och sprider information. 2 nämnde att nätverk var något väldigt bra och att man i dem kan stötta varandra. Framförallt har RFoD fått mycket positiv kritik vad det gäller att de jobbar på det politiska planet och att de är viktiga bl.a. för att de ser till att Stallet finns. Den negativa kritik som givits har inte varit så konkret, bara att de skulle kunna förbättras men inte på vilket plan. En sak som några dock tyckte var att organisationerna skulle börja samarbeta mer sinsemellan.

Fråga 34: STIM, SAMI, Musik och Dans Centrum

Om STIM finns delade meningar och de har både fått bra och dålig kritik. Den positiva kritiken handlade om;

- 1: Att det är kul att det är någon som bevakar musikernas egna musik. En äldre kvinna säger att det stärkt hennes identitet som musiker att vara med i STIM.
- 2: Att det är bra att de finns eftersom musiker får pengar därifrån.

Den dåliga kritiken handlade om;

- 1: Att det är väldigt krångligt med alla papper som ska fyllas i.
- 2: Att systemet inte är anpassat för folkmusiker. Bl.a. eftersom notbunden musik inte är lika mycket värd som icke notbunden och för att musiker inte får så mycket pengar när deras musik spelas på konserter men däremot får mycket pengar om deras musik spelas på radio och TV och genren folkmusik är väldigt underlägsen många andra musikgenrer i media. En ung kvinnan säger också att hon känner sig som lägsta graden av kompositörer inom STIM.

Det var en som tyckte att han hade något att säga om SAMI och det var att SAMI veckan är bra och att det är något som de inte får sluta med. En visste inte vad SAMI var. Om Musik och Dans Centrum var det heller inte många som hade så mycket att säga, många visste inte ens vad det var eller hade hört talas om det men inte riktigt visste vad det innebar. En sa att det vore bra om de kunde förmedla lite mer jobb medan en annan sa att hon tyckte att de har bra och redig PR på nätet.

Fråga 35: Lokala och regionala myndigheter

Många av deltagarna var kreativa i sitt tänkande på vad lokala och regionala myndigheter skulle kunna göra för att förbättra folkmusikers – folkdansares situation. Det tyder också på att deltagarna tycker att de sitter i en situation som inte alltid är så bra. Nedan följer citat med konkreta förslag till förbättring och utveckling.

”Det är en attityd fråga. Vad det är man är ute efter är det pengar eller amatörverksamhet. Frågan tycker jag att man först ska fråga sig själv och sen ska kommunen fråga oss musiker. Vad jag tycker så tycker jag ju alla skulle dansa och sjunga, jag tycker att det ska vara med på schemat från dagis och uppåt. Det ska inte behöva vara något hurtigt och onormalt med folkmusik och folkdans och det skulle det inte heller bli om alla höll på med det sen de var små.”

Äldre kvinna

”Jag vet inte men det är klart att det vore bra att få med folkmusik i grundskolan, jag tror de håller på med det nu men jag vet inte det är i alla fall en väldigt bra åtgärd. Idag vet inte folk riktigt vad folkmusik är, den är nog lite missförstådd och inte så naturlig, det skulle den kunna bli och man börjar med folkmusik undervisning redan i tidiga åldrar.”

Ung kvinna

”Jag tycker att det är viktigt att vi kommer ut i skolor lokalt så att barnen får dansa i skolan. Man borde följa det som står i läroplanen. Vi hade ett projekt där vi var ute i olika skolor och lärde ut både till elever och lärare. Faktiskt så fortsatte eleverna dansa efteråt eftersom vi givit material till lärarna. Just nu så vill vi göra ett längre projekt där vi åker ut årligen till skolorna i fem år. För att sen i sjuan se hur barnen utvecklats när de fått dansa regelbundet. Har barnen bara lärt sig dansa eller har det också påverkat dem och skolan på andra plan? t.ex. om det blivit mindre mobbning, någon förändring mellan kontakten tjejer och killar o.s.v. Något annat de skulle kunna göra vore att ge pengar till fler folkmusik ställen och se till att det finns fler scener för oss.”

Medelålders kvinna

”Ja det tror jag. En sak vore att behandla olika musikstilar likadant. Folkmusiken idag tror jag ses som lite udda och därför läggs inte lika stora resurser på den. Det skulle också vara bra att ha lite fler ställen att spela på lokalt. Kanske ha lite fler spontana scener för inte så etablerade musiker och inte bara scener för de som redan är etablerade.”

Ung kvinna

”Det är klart, det behövs ju alltid mer resurser. Ett Stallet i varje stadsdel vore ju inte fel och ett till ställe i Stockholm att spela på.”

Medelålders man

”Det skulle vara roligt med en plattform för folkmusik i varje län. T.ex. som Stockholm som har Stallet. Där jag bor har vi bara spelmannsgillen där man spelar lite och äter kaffe och kaka.”

Medelålders man

” T.ex. om staten skulle kunna bidra med medel till replokaler och även ha ställen där man kan visa upp sig. Något som också vore bra vore att få mer hjälp med marknadsföring.”

Äldre man

"Jag tycker de ska få igång en bokningsverksamhet och utbilda bokare och producenter."
Ung kvinna

"Jag tror de redan gör väldigt mycket som att jobba mot arrangörerna och ge dem pengar så att de ska kunna ha artister, det kostar mycket pengar idag och t.ex. anordna en konsert. Det är viktigt men arrangörer skulle behöva ännu mer pengar, stöd och uppmuntran. Ett problem är att det långsiktiga i t.ex. mindre byar. Det kanske inte räcker med en spelning per år i en mindre ort, man måste ha flera och går det inte bra på den första så gör många inga fler för att de misslyckats en gång."

Medelålders man

"Länsmusiken är dåliga numera. Jag tycker inte riktigt att de tar sitt ansvar. Förut hade de mer turnéer och dessutom hade de projektanställda under längre tid. Så är det inte längre. Det är dåligt."

Äldre man

"De skulle kunna ändra i regelverket. Om man vill söka bidrag regionalt måste man först fått bidrag kommunalt men det är ju inte så lätt om man bor i en kommun som inte har så mycket pengar. Man borde kunna söka regionala bidrag oberoende av om man fått av kommunen eller inte."

Medelålders man

"I Malmö tycker jag de gör ett väldigt bra jobb så jag har inget dåligt att säga om det. Här är de väldigt generösa att ge pengar till kulturen och ofta får folkmusiker som visar sig vara duktiga här stipendier. Att man dessutom har två nästan heltidsanställda folkmusik pedagoger på kulturskolan är väl lite unikt. Det Malmö gör för folkmusiken här är lite imponerande eftersom vi trots allt inte är så många här om man jämför med många andra ställen. Så kanske att man skulle efterlikna Malmö lite mer på även andra orter."

Medelålders kvinna

"Överhuvudtaget så tror jag att det handlar om att man själv får ta en massa initiativ. I min hemtrakt har vi byggt ett fint kulturhus och i det bygget har jag varit mycket delaktig för att få det av stapeln. Men om man vill jobba lokalt på det viset kräver det ju att man lägger ner ganska mycket ideell tid. Men ska det hända något är det nödvändigt."

Medelålders man

Folkmusikens och folkdansens utveckling och framtid

Fråga 36: Förr idag och framtiden, utveckling och trender

Svaren på denna fråga är väldigt individuella och personliga. Det enda jag kan förmedla här är olika deltagares syn på deras verklighet. Det finns så många olika perspektiv att se trender och utvecklingar på och om de varit bra eller dåliga. Något som flera av deltagarna nämnde var tradition och ursprung och att den inte verkar vara lika viktig längre.

"Den tydligaste trenden jag kan se är att folkmusiken har förflyttats mer till storstäderna. Förut sökte sig folk i storstäderna ut till bygderna till olika kärnområden, till specifika ställen där det bodde spelmän och där det fanns ett ursprung och det fanns miljö och kultur

kring spelandet. Nu har dynamiken tydligt vänts sig från dessa ställen till de större utbildningsstäderna och det är både bra och dåligt. Man har lite glömt bort traditionen och vilket ursprung låtarna har, vart de kommer ifrån. Men jag tror på ett lätt romantiserad utveckling och jag tror vi kommer få en återkopplingseffekt efter en tid då folkmusikerna upptäcker etiketten och inser att låtarna har ett ursprung och då kommer folkmusikerna leta ut sig till de här platserna igen”

Medelålders man

Att utbildningarna blivit så bra och att det är så många unga människor som har börjat spela och dansa har många nämnt som en trend.

”Tittar jag 10 år tillbaka är det fler unga som dansar idag, så hoppas jag det kommer fortsätta och även att de som är unga och dansar idag fortsätter att dansa när de blir äldre. En annan utveckling som jag kanske kan se när jag är ute på stämmor och sitter och tittar på folk som dansar till spel är att det är väldigt många som dansar men de dansar hellre än att dansa bra, för 10 år sen kunde man sitta och njuta när man kollade på de som dansade för det var många som dansade så bra även om det kanske var färre som dansade. Det är ju jätte bra att det är fler som dansar idag och kanske det snart kommer en utveckling där folk vill lära sig att dansa bra igen. En annan förändring som är väldigt positiv och som jag tycker mig se är att det har kommit en våg där spelmännen tycker det är viktigt att spela till dans också, det gör också att dansen får mer utrymme, lite större plats i folkmusik världen.”

Medelålders kvinna. Dans

Ännu en av dansare och även en sångare såg det sistnämnda som en trend, att dansen har fått ett större utrymme och att spel till dans börjar bli mer och mer uppskattat. Något som flera nämnde var att folkmusiken idag ses som lite udda, att man som folkmusiker är sedd som lite onormal och att den inte hör så mycket till folket längre. Och andra sidan var det en som inte såg det på det viset utan att folkmusiken i stället börjas ta mer på allvar nu.

”Folkmusik är en musikform för folket och idag så hör man i Sverige lite till de konstiga människorna om man sysslar med folkmusik, jag vill att det ska bli naturligt igen. Om den inte är naturlig så får den ingen näring och kan inte leva. Det är ingen fara för många andra länders folkmusik nere på kontinenten och i många andra delar av världen, den är levande och hör till vardagen hos alla. Men i Sverige är det risk att den inte kommer få tillräckligt med näring, det är samma människor som lyssnar, dansar och gör den. Till slut så kommer den bara att spelas på museum och höra till historia det är lite så jag tycker det banar iväg.”

Äldre man

Att världsmusiken och det internationella börjar få mer plats såg några som en trend.

”Den börjar bli mer och mer internationell och kulturers musik blandas, det är intressant. Jag tror det är en spegling av dagens samhälle. T.ex. är det lättare att flyga och det gör denna blandning mer möjlig. Jag tror denna trend bara kommer bli större och större.”

Medelålders man

Många tyckte att det var roligt att det är så många nya grupper som skapats. Att vi går mot mer tekniska tider och vad det innebär talade några också om.

”Vi går mot mer och mer tekniska tider. Ett exempel är när barn får gå fram och känna på säckpipan efter att man har spelat i skolor. Det är flera som då frågar var bandspelaren är,

då plockar jag bort alla delar och visar att det inte finns någon bandspelare och beskriver hur ljudet kommer till. Det här beror helt klart på den nya tekniken. Folk har glömt bort att man kan göra själv och det kommer fler och fler instrument som behöver elektricitet och när det blir strömavbrott kan jag fortsätta spela. Men jag tror att längtan efter det ursprungliga kommer komma tillbaka. Fast folkmusiken i sig kommer nog aldrig bli stor i Sverige som i många andra delar av världen men den kommer alltid finnas där. Musiken i sig har ett väldigt stort värde, du kan köpa en bil eller en ny stereo men det du får ut av en konsert är något helt annat och det sitter kvar inom dig, det är viktigt och även fast det fortfarande är viktigt för folk att köpa bilar så kommer känslorna vara bestående.

Man 43

Sen var det några som såg trender som gick vitt skilda vägar. Ex sa två att folkmusiken inte vissas så mycket i media längre medan en sa att den börjar visas mer och mer i media.

Fråga 37: Om deltagarna alltid kommer fortsätta med folkmusik – folkdans

Alla utom en svarade att de alltid skulle fortsätta med folkmusiken. Det var en som inte viste.

Svar från enkäten 1999 kontra svar från denna undersökning

Eftersom det inte tycks ha hänt så mycket de senaste 5 åren vad gäller deltagarnas verksamhet finns här inte så mycket att skriva. Det finns inga stora skillnader i deltagarnas svar från de olika undersökningarna. Det är bara några små saker som förändrats för vissa men det går inte att se någon genomgående trend av förändringarna, t.ex. att en särskild förändring har skett hos alla eller en övervägande del. När jag talar om små förändringar kan jag ge som ex. att en har fått en fast tjänst under åren som gått och att en har några färre arbetsgivare nu och att det beror på att hon fått barn.

Intervjufrågor

Kommentar: Alla frågor avser området folkmusik - folkdans om inget annat står skrivet. Ex. när jag frågar vilken anställningsform deltagarna har avser det endast anställningar i anknytning till folkmusiken - folkdansen.

A: Verksamhetsgrad folkmusik - folkdans

1. Hur länge har du varit verksam inom folkmusiken - folkdansen (både professionellt och inte) ?
2. Vilken verksamhet håller du på med (ex. spelar instrument, dansar, forskar) ?
3. Jobbar du med folkmusik - folkdans på heltid eller på deltid ?
4. Om deltid, har du någon annan sysselsättning ? I så fall och hur många procent ?
5. Ligger jobben jämt fördelade över året eller inte ?
6. Är du nöjd eller skulle du vilja jobba mer eller mindre med folkmusik - folkdans ? Varför ?

B: Inriktning som artist

7. Berätta lite om din inriktning inom folkmusiken - folkdansen ? Vilka slags jobb du har och vad du gör mest.
8. Om du framträder, framträder du då mest solo, i par, i grupp med 3-5 medlemmar, i grupp med 6-10 medlemmar, i grupp med 11 medlemmar eller fler ?

C: Inriktning som pedagog

9. Vilken inriktning har du som pedagog ?
10. Är du pedagog till barn, ungdomar, vuxna eller kombination ?
11. Är du pedagog på nybörjarnivå, fortsättning, avancerad eller kombination ?
12. Hur många elever brukar du ha åt gången ?
13. Jobbar du mestadels ensam som lärare eller tillsammans med en eller flera lärare ?
14. Har du några kontinuerliga uppdrag som pedagog ?
15. Använder du något kursmaterial ? I så fall vad ?

D: Utbildning:

16. Har du gått någon / några folkmusik – folkdans utbildningar ? I så fall vilken / vilka ?
17. Hur ser du på dagens folkmusik - folkdans utbildningar ? Har dom förändrats med åren ?
Kan du se några positiva eller negativa trender ?

E: Lönefrågor

18. Hur får du betalt ?
19. Är du nöjd med din inkomst som folkmusiker – folkdansare ?
20. Jobbar du ibland gratis ? I så fall varför ?
21. Om du jobbar deltid inom folkmusik - dans, hur stor del av din inkomst kommer från annan sysselsättning ?
22. Har du någonsin fått bidrag från kulturrådet ? Om inte, har du någon gång ansökt ? Har du några synpunkter på kulturrådet och hur deras bidrag förvaltas ?
23. Vet du om det förekommer mycket svarta pengar inom folkmusiken - folkdansen ? Tror du det var mer eller mindre vanligt förr ? Vad skulle kunna göras för att svartjobben inom genren ska minska ?

F: Arbetsgivare mm

24. Vem bokar dina jobb ?
25. Fungerar det bra ? Skulle du vilja ha det på något annat vis ?
26. Brukar du åka på turnéer ? Vem / vilka har i så fall varit din / dina turnéläggare ?
 - Rikskonserter
 - Länsmusik
 - Bokare
 - Egen turnéläggning
 - Annat
27. Ungefär hur många arbetsgivare har du under ett år ?
28. Vilka var dina arbetsgivare år 2003 ? Kryssformulär.

☐ Rikskonserter	☐ Annan Radio / TV
☐ Länsmusiken	☐ RFoD
☐ Riksteatern	☐ SSR
☐ Länsteatern	☐ Ungdomsringen
☐ Andra teaterinstitutioner eller fria grupper	☐ Lokala arrangörer (folkmusik)
☐ Länskonsulent – Dans i hela landet	☐ Spelmansstämmor
☐ Kommun / landsting – kulturförvaltning	☐ Festivaler
☐ Studieförbund	☐ Jazzklubbar
☐ Grundskola / gymnasium	☐ Pubar / krogar / restauranger
☐ Kulturskola	☐ Ideell förening och dyl
☐ Folkhögskola / högskola	☐ Privatelever
☐ Sveriges Radio / TV inkl. utbildningsradion	☐ Kyrkan
	☐ Folkets hus / folkets park / bygdegård
	☐ Annat

29. Vilka faktorer spelar in för att du ska bli nöjd med en arbetsgivare / arrangör ?

G: Anställningsform och facket

30. Vilken anställningsform har du ?

31. Är du fackligt ansluten ? I så fall till vilket fackligt förbund ? Vilken roll har dom spelat för dig ? Tycker du att tillräcklig information ges ut om dom fackliga förbunden ?

32. Är du med i a-kassan ? Vad är bra och vad är dåligt med a-kassan ?

H: Folkmusikorganisationer andra organisationer och myndigheter

33. Är du engagerad eller medlem i någon folkmusik – folkdans organisation ? Är du medlem i RFoD, SSR, Ungdomsringen, annan ? Vilken roll tycker du folkmusikorganisationerna spelar ? Vad kan förbättras ?

34. Har du något att säga om STIM, SAMI, Musik och Dans Centrum ?

35. Finns det något lokala och regionala myndigheter kan göra för folkmusikers – folkdansares situation och i så fall vad ?

I: Folkmusikens – folkdansens utveckling och framtid

36. Hur har folkmusiken - folkdansen utvecklats genom åren ? Hur det var förr ? Hur ser den ut idag, kan du se någon trend ? Hur ser du på framtiden ?

37. Kommer du alltid fortsätta att hålla på med folkmusik - folkdans ?

Bilaga 2 Enkät – yrkesverksamhet inom folkmusik – och folkdansområdet

Eric Sahlström-Institutet – ESI – har sökt och fått pengar för en undersökning av yrkesverksamheten inom folkmusik- och folkdansområdet. Kulturstödet i vårt land utgår i första hand till yrkesverksamhet. Det är därför viktigt att öka kunskapen om yrkesverksamheten inom genren idag.

Denna undersökning görs i samverkan mellan ESI och RFoD – Riksföreningen för Folkmusik och Dans. Vi vill helst nå *alla* yrkesverksamma. **Ditt svar är viktigt** för att utveckla verksamheten på ESI, inom RFoD och andra folkmusik-organisationer, men ska också redovisas till Kulturrådet, Rikskonserter, Länsmusikstiftelser, Dans i hela landet samt utbildningarna inom genren och är därför viktigt för genrens framtida utveckling.

Undersökningen görs inte anonymt – vi ska kunna påminna dem som inte svarat och ställa kompletterande frågor (några av de svarande ska vi göra djupare intervjuer med), men alla svarssammanställningar och redovisningar görs anonymt.

Med yrkesverksamhet menar vi engagemang mot "hygglig" betalning – inte enbart reseersättning eller symboliskt gage.

Enkäten ska besvaras individuellt. Om du fått en enkät till en grupp, kontakta oss för att få fler exemplar, eller kopiera enkäten själv. Om du vill kan du hämta enkäten som Word-, RTF- eller PDF-dokument, och även skicka tillbaks svaret via elpost. Se <http://www.rfod.se/esi.html>

Kommentera gärna svaren – fortsätt på separat papper om det behövs, men kom ihåg att numrera dina kommentarer! Tack på förhand för din medverkan!

Vi kommer att lotta ut ett presentkort på 1000:– hos skivaffären MultiKulti och ett på 1000:– hos skivaffären Rotspel bland dem som besvarar enkäten. Se följebrevet för mer information!

Svaren skall vara inne senast 8 november. Svaren skickas till RFoD, Nybrokajen 11, 111 48 Stockholm. Använd gärna bifogat svarskuvert. Vid frågor, kontakta Henrik Norbeck 08-407 17 31, Lars Farago, 08-407 17 32, eller Jonas Hjalmarsson 0295-342 90, eller elpost till RFoD: rfod@srk.se

Namn _____

Adress: _____ Telefon (dagtid): _____

Postadress: _____ (kvällstid): _____

Ålder under 25 26-35 36-45 46-55 över 55 Kön Man Kvinna

Tidsperioden frågorna gäller är 1/7 1998 – 30/6 1999 (där inget annat anges)

Enkäten består av tre delar: **A.** Verksamhetens omfattning, Arbetsgivare m m
B. Pedagogisk verksamhet
C. Artistisk verksamhet

A. Verksamhetens omfattning – Arbetsgivare m m

1. Verksamhet	☐ Musik (inkl sång) instrument:	<u>Omfattning</u>%
	☐ Dans%
	☐ Forskning/Arkiv%
	☐%
2. Hur stor del av din inkomst kommer från folkmusik/-dans?	☐ artist	<u>Omfattning</u>%
	☐ kompositör/arrangör%
	☐ pedagog%
	☐ forskare/arkivarie el. dyl.%
	☐ administratör/projektledare/bokare el. dyl.%
	☐%
3. Anställningsform	☐ Tillsvidareanställning heltid	<u>Omfattning</u>%
	☐ Tillsvidareanställning deltid%
	☐ Visstidsanställning/projekt heltid%
	☐ Visstidsanställning/projekt deltid%
	☐ Ingen anställning (frilansengagemang, enstaka engagemang)%

4. Hur får du betalt? Omfattning
- Lön/arvode%
- Egen firma%
- Egen ekonomisk förening el. dyl.%

Försök bedöma genomsnittligt antal engagemang du haft under några av de gångna åren och hur många engagemang du förväntar dig att få under innevarande år.

5. Genomsnittligt antal engagemang

	0	1-11/år	1-2/mån	3-4/mån	1-2/vecka	3-5/vecka	fler än 5/vecka
1980	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1985	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1990*	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1995	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1998*	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1999	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* 1990 var Folkmusik och Dansåret och 1998 var Kulturåret.

6. Hur jobbar du under året omfattning
- Jämnt fördelat över hela året%
- huvudsakligen under terminstid%
- Huvudsakligen under lovperioder (ex. under sommaren)%

7. Hur många arbetsgivare har du under ett år? 1-3 4-10 11-20 21-
-

8. Arbetsgivare	<u>Omfattning</u>		<u>Omfattning</u>
☐ Rikskonserter%	☐ SSR%
☐ Länsmusiken%	☐ Ungdomsringen%
☐ Riksteatern%	☐ Lokala arrangörsföreningar%
☐ Länsteatern%	☐ (folkmusik)%
☐ Andra teaterinstitutioner%	☐ Spelmansstämmor%
eller fria grupper%	☐ Festivaler%
☐ Länsdanskonsulent%	☐ Jazzklubbar%
– Dans i hela landet%	☐ Pubar/krogar/restauranger%
☐ Kommun / Landsting%	☐ Ideell förening el dyl%
– kulturförvaltning%	☐ Företag / organisationer%
☐ Studieförbund%	☐ (ej kultur)%
☐ Grundskola/gymnasium%	☐ Privata fester o dyl%
☐ Kulturskola%	☐ Privatelever%
☐ Folkhögskola/högskola/%	☐ Upphovsrättsorganisationer%
☐ Sveriges Radio / TV%	☐ (t ex. STIM, SAMI)%
inkl. Utbildningsradion%	☐%
☐ Annan Radio / TV%	☐%
☐ RFoD%		

9. Är du fackligt ansluten med anknytning till ditt arbete inom folkmusik- och dansområdet?
- JA till
- NEJ

Synpunkter och kommentarer

Bilaga 3***Spridning*****Kön****Man (m) 11****Kvinna (k) 9 + 1 bortfall**

Ålder	Total	m	k
Under 30 (ung)	6	1	5
31- 45 (medelålder)	9	6	3
Över 46 (äldre)	5	4	1

Geografisk spridning

	Bostadsort	Födelseort
Bohuslän		1
Dalarna	2	1
Dalsland	1	
Gotland	1	
Hälsingland		1
Jämtland		1
Skåne	4	2
Småland	1	1
Stockholm	8	5
Södermanland	1	1
Uppland		2
Västergötland	1	
Östergötland		1
Andra länder	1	4

Inriktning som artist

Dans	3
Fiol	2
Fiol / arkivtjänst	2
Fiol / dans	1
Flöjt / sång	1
Gitarr / bas / laosta / sång	1
Instrumentmakare samt spel	3
Mandola / gitarrer	1
Nyckelharpa	1
Nyckelharpa / fiol	1
Nyckelharpa / vevlira	1
Sång	3

Många av intervjudeltagarna håller också på med pedagogisk verksamhet utanför det rent artistiska.

Enkäten 1999

	Total	m	k
Gjort enkäten 1999	10	5	5
Ej gjort enkäten 1999	10	6	4